

Autogamintojų ir importuotojų asociacija

PAKUOČIŲ ŽENKLŲ REIKŠMĖS BEI TINKAMAS JŲ ATLIEKŲ TVARKYMAS

Atsirandant vis daugiau pakuočių rūšių, vartotojams būtina aiškiai nurodyti, kurias panaudotas pakuotes galima rūšiuoti, o kurios tam nėra tinkamos.

Pakuočių gamyboje naudojamos medžiagos yra priskiriamos skirtingoms grupėms pagal jų pobūdį. **Kiekvienai grupei žymėti naudojami tam tikri numeriai:**

plastikams - nuo 1 iki 19

popieriui ir kartonui - nuo 20 iki 39

metalams - nuo 40 iki 49

medžiui - nuo 50 iki 59

tekstilei - nuo 60 iki 69

stiklui - nuo 70 iki 79

kombinuotoms pakuotėms - nuo 80 iki 99

Dažniausiai sutinkami rūšiavimo ir perdirbimo simboliai

Ženklas	Aprašymas
Perdirbami produktai	
	Trys žalios rodyklės, vejančios viena kitą - tai „Möbius“ ženklas, nurodantis, kad produktas ar pakuotė, tapę atliekomis, gali būti perdirbami. Kiekviena rodyklė (rodyklės gali būti ir bespalvės) simbolizuoja vieną iš trijų sėkmingo perdirbimo etapų: surinkimą, perdirbimą bei pakartotinį nupirkimą. Šis simbolis naudojamas ant pakuočių ar produktų, kurie galimi perdirbti ar bent jau turi perdirbamos medžiagos. Bet vienas ženklas neturi jokios konkrečios reikšmės.
Pakuotė iš perdirbtų medžiagų	
	Trikampis, sudarytas iš trijų rodyklių, besisukančių laikrodžio rodyklių judėjimo kryptimi ir patalpintų apskritime, reiškia, kad pakuotė (gaminys) yra pagaminta iš perdirbtų medžiagų.
Pagaminta iš perdirbamo stiklo	
	Šis ženklas žymi, kad paženklinta pakuotė (gaminys) iš stiklo gali būti perdirbta.

Ženklas

Aprašymas

Perdirbamas gaminys

Tai antrinio žaliavos perdirbimo ženklas. 3 strėlės reiškia uždara ciklą kūrimas - naudojimas - utilizacija. Šis ženklas naudojamas pažymėti, kad paženklinta pakuotė (gaminys), pagaminta iš bet kokios medžiagos, išskyrus plastiką, gali būti perdirbta. Trikampio viduryje paprastai yra vienas ar du skaičiai, kurie nurodo medžiagos tipą (1 -19 plastikas, 20 - 39 popierius ir kartonas, 40 - 49 metalas, 50 - 59 mediena, 60 - 69 audiniai ir tekstilė, 70 - 79 stiklas).

Pagaminta iš perdirbamo plastiko

Produktai gaminami iš begalės skirtingų rūšių plastiko, todėl visos šios rūšys žymimos skirtingais ženklais. Dažniausiai tai yra modifikuotas „Mobius“ ženklas su skaičiu viduje ir užrašu po juo. Šis simbolis žymi, kad paženklinta pakuotė (gaminys) iš plastiko gali būti perdirbama. Tokie ženklai taip pat nurodo, kokių plastiko rūšių yra gaminyje. Šiuo ženklu žymimi gazuotų bei kitų gėrimų buteliai - pagaminti iš polietileno tereftalato (PET, PETE), sutrumpintai vadinamu poliesteriu. Tai yra populiarus maisto ir ne maisto produktų pakavimo medžiaga, nes ji yra nebrangi, lengva, atspari ir perdirbama. PET skaidri ir turi gerą drėgmės ir dujų barjerinių savybių. Jo spalva gali būti žalia

PETG yra polietileno tereftalato glikolio kopolimeras, PETE akronimas. PETG turi puikų aiškumą ir yra visuotinai naudojamas produktas, kaip antai šampūnų, valiklių, muilo, aliejaus ir farmacijos indeliai. Jis yra skaidrus, amorfinis, turi gerą atsparumą smūgiams. Dažnai naudojamas nealkoholinių gėrimų buteliams, vandens buteliams, alaus buteliams, žemės riešutų sviesto indeliams, salotų indeliams, sulčių buteliams, augalinio aliejaus buteliams gaminti. Po perdirbimo galimi produktai: krepšiai, PETE nauji konteineriai - skirti tiek maisto ir ne maisto produktams, drabužių audiniai, sporto avalynė, lagaminai, apmušalai, baldai, kiliminė danga, sintetinis kamšalas miegmaišiams ir žiemos paltams, pramoniniai lakštai ir plėvelės, automobilių dalys - bagažo lentynos, paskirstymo skydas su saugikliais, buferiai, groteles ir durų panelės.

Ženklas

Aprašymas

HD - PE

HDPE - nurodo gaminio sudėtyje yra didelio tankio polietileno. HDPE yra neskaidri, lanksti, mažiausiai reaguojanti plastmasė. Iš jos yra gaminami buteliai pienui ir kefyrai, cheminiams valikliams, skalbimo priemonėms ir chloro balinimo skysčiams, šampūnams, jogurto puodeliai (kurie yra minkštesni), plastikiniai maišeliai, stori neplyštami šiukšlių /pakavimo maišai. Dažnai naudojama pieno talpyklų, sulčių butelių, vandens butelių, balinimo, plovimo ir šampūno butelių, šiukšlių maišų, bakalėjos ir mažmeninės prekybos krepšių, variklinės alyvos butelių, sviesto ir margarino indelių, buitinių valiklių butelių, jogurto talpų gamyboje. Po perdirbimo galimi produktai: drenažo vamzdžiai, skystų skalbimo ploviklių buteliai, aliejaus buteliai, rašikliai, suolai, traukos spintas, grindų plytelės, lauko baldai, tvoros.

PVC

V

RPVC

V, PVC ir RPVC - šiais ženklais pažymėti gaminiai yra pagaminti iš polivinilchlorido (PVC). Polivinilchloridas dar kartais vadinamas vinilu, iš jo gaminami vamzdžiai ir jų jungiamosios detalės (vandentiekiai, kanalizacijai, dujotiekiams), langų ir durų rėmai (kietas PVC), šilumos izoliacija (PVC putų pavidale), žaislai, kūdikėlių kramtymo žiedai, vonios užuolaidos ir automobilių dalys. Pakavimo reikmenyse PVC sutinkamas šiuose pavidaluose: pagardų buteliai, įvairūs dangteliai, limganti maistinė plėvelė, šampūno buteliukai, maisto padėklai. PVC skleidžia ftalatus ir kitas nuodingas chemines medžiagas sąlytyje su produktais, skysčiu ir oru (pvz. naujos vonios užuolaidos kvapas). Vinilas, arba polivinilchloridas turi pastovias elektrines ir fizikines savybes. Jis turi puikią cheminę ir lauko sąlygų atsparumą. Savybės puikiai tinka liejimui. Dažniausiai naudojama butelių, kepimo aliejaus butelių, skalbimo priemonių butelių, šampūno butelių, maisto pakuočių, vielos ir kabelių ričių, medicininių vamzdelių, plytelių, vamzdinių ir langų gamyboje. Po perdirbimo galimi produktai: segtuvai, paklotai, dailylentės, latakai, grindys, kabeliai.

LD - PE

LDPE - gaminio sudėtyje yra mažo tankio polietileno. Dėl savo kietumo, lankstumo ir skaidrumo, LDPE paprastai naudojamas, kai šilumos sandarinimo medžiaga. Taip pat plačiai naudojama vielos ir kabelių izoliacijos gamyboje. Naudojama butelių, šaldyto maisto krepšių, drabužių, baldų, cheminio valymo krepšių gamyboje. Taip dažniausiai žymimi ir pirkinių celofaniniai maišai bei šiukšliadėžių maišai. Po perdirbimo galimi produktai: plėvelės ir lakštai, baldai, komposto dėžės, šiukšlių konteineriai, dailylentės, šiukšliadėžės.

Ženklas

Aprašymas

PP

PS

PP - gaminio sudėtyje yra polipropilenas. Polipropilenas turi mažiausią tankį. Jis yra labai stiprus ir atsparus chemikalams. Kadangi jis turi aukštą lydimosi tašką, gali būti naudojamas atsparioms karščiui talpoms gaminti. Iš šios plastmasės rūšies gaminami butelių kamštukai, stalo įrankiai, indeliai produktų saugojimui, margarino, jogurto pakuotės, mikrobangų krosnelės atsparūs padėkliukai, indai, sirupo buteliai, kečupo buteliai, dangteliai, šiaudeliai, medicininiai buteliai. Polipropileno plaušai naudojami kilimuose, sienų dangose, transporto priemonių sėdynėse. Tokį plastiką galima naudoti karštam maistui ir gėrimams. Jis išlaiko pakankamai aukštą temperatūrą - 100 laipsnių pagal Celsijų. Iš polipropileno stiklinių galime drąsiai gerti arbatą ir kavą, lėkštėse galima šildyti maistą mikrobangų krosnelėje nebijant neigiamų pasekmių. Tačiau gerti alkoholio iš šių indų nerekomenduojama. Spiritinius gėrimus apskritai nepatartina gerti iš plastikinių indų, kadangi dauguma indo sudėtinių dalių lengvai tirpsta alkoholyje. Po perdirbimo galimi produktai: signaliniai žibintai, šluotos, šepėčiai, auto baterijų dėklai, ledo skreperiai, dviračių stovai, grėbliai, talpos, padėklai.

PS - gaminio sudėtyje yra polistireno. Polistirenas dar vadinamas putų polistirolu arba putplasčiu (angl. styrofoam). Ši plastmasė labai lengva, puri, primena sustingusias putas. Iš putplasčio gaminami padėkliukai mėsos pakavimui, indeliai karšties skysčiams ar maisto produktams saugoti, korėtos pakuotės kiaušiniams, vienkartinės lėkštės, apsauginės pakuotės elektronikos prekėms ir žaislams. Statyboje naudojamos polistireno izoliacinės medžiagos. Polistirenas išskiria nuodingus estrogeninius alkilfenolius ir stireną, vėžio sukėlėją. Tokį maistinį plastiką galima naudoti tik šaltam maistui. Indui kontaktuojant su karštu maistu ar kaitinant maistą mikrobangų krosnelėje, jis išskiria toksinį sirupą, kuris kaupiasi kepenyse ir inkstuose, gali sukelti rimtus susirgimus, o ypač cirozę. Ta pati kenksminga medžiaga pradeda skirtis indui kontaktuojant su spiritiniais gėrimais. Gėrimo skonis pakinta labai greitai, alkoholis pasipildo ištirpusiomis cheminėmis medžiagomis. Be to, įpilus karšto gėrimo indas pradeda išskirti fenolą ar formaldehidą. Tai kancerogenai, nuo kurių kenčia inkstai ir kepenys, o taip pat akys, gali sutrikdyti regą. Todėl iš tokių indų jokių būdu negerkite nei karšto vyno, nei brendžio, nei kitų alkoholinių gėrimų. Taip pat gali būti naudojama puodelių, peilių, acetilsalicilo rūgšties butelių, kompaktinių diskų įpakavimo gamyboje. Po perdirbimo galimi produktai: šilumos izoliacinės plokštės, šviesos jungikliai, kiaušinių pakuotės, ventiliacijos angos.

Ženklas

Aprašymas

OTHER - šiuo ženklu ženklinamas visas kitas plastikas, dažnai plastikai, kurie yra sudaryti iš daugiau nei vienos medžiagos. Nerekomenduojama į plastiko konteinerius mesti pakuočių ar produktų pažymėtu ženklu su žodeliu „Other“ (angl. kita). Prie šios grupės priskiriamos plastmasės, kurios nepriklauso aukščiau išvardytoms kategorijoms. Pavyzdžiui: PC - polikarbonatas, kuris yra dažnai naudojamas įstiklinimui lėktuvuose, išskiriantis bisfenolį-A (BPA), jo reikia vengti. ABS - akrilnitrilo butadieno stirenas, SAN - stireno akrilonitrilas; akrilas ir poliamidas - šios plastmasės labai patvarios, atsparios karščiui ir mažai reaguoja į aplinką, tačiau jų trūkumai yra antrinio perdirbamo sudėtingumas ir tyrimų duomenų stoka. PLA - polilaktinė rūgštis, - tai nauja plastmasė, sukurta augaliniu pagrindu, biologiškai suyra ir saugi, tačiau ji taip pat patenka į 7 kategoriją.

ŽENKLAS TAURĖ - ŠAKUTĖ - reiškia plastikinio indo tinkamumą kontaktui su maisto produktais. Jei toks ženklas perbrauktas, plastikinis gaminytis netinkamas kontaktui su maistu.

Pagaminta iš perdirbamo popieriaus ar kartono

Parodo, kad produktas (pakuotė) pagaminta iš perdirbamo popieriaus (kartono). Tokiu ženklu pažymėta atlieka turėtų atsidurti popieriui skirtame mėlynos spalvos rūšiavimo konteineryje.

Ženklas

Aprašymas

Pagaminta iš perdirbamo stiklo

Ženklas reiškia, kad produktas pagamintas iš perdirbamo stiklo, todėl atlieką reikėtų mesti į stiklui skirtą rūšiavimo konteinerį. Šis ženklas skatina pažymėtas juo atliekas šalinti atsargiai, atsižvelgiant į ant gaminio pateiktas instrukcijas, neteršti tokiomis atliekomis aplinkos.

Pagaminta iš perdirbamo aliuminio

Šiuo ženklu žymimi produktai, pagaminti iš perdirbamo aliuminio, todėl tokiu ženklu pažymėtas atliekas galite mesti į plastikui skirtą rūšiavimo konteinerį.

Pagaminta iš perdirbamo plieno

Ženklas, reiškiantis, kad produktas pagamintas iš perdirbamo plieno.

MESTI Į ŠIUKŠLIADĖŽĘ. Ne visi produktai ar pakuotės yra perdirbamos, tačiau šis ženklas visiems primena, kad su šiukšlėmis elgtumėmės teisingai, išmestumėme į joms skirtą vietą - šiukšliadėžę. Šį ženklą rasi ne tik ant kramtomų gumų, saldinių pakuočių bet ir ant jogurto indelio ir kt.

NEMESTI KARTU SU KITOMIS ATLIEKOMIS
Dažniausiai šiuo ženklu žymimi elektros ir elektroninės įrangos prietaisai, baterijos ar akumuliatoriai. Taip paženklinėti gaminiai neturi būti išmetami kartu su buitinėmis atliekomis.

Perdirbtas plastikas

Perdirbtą popierių galime atskirti pakankamai lengvai. Tačiau su plastikumu viskas kitaip, kadangi jis gali būti perdirbtas eile kartų ir perdirbimo metu gali keistis jo cheminė sudėtis. Paprastai gaminiai iš perdirbto plastiko indeksuojami raide R.

Teisingas atliekų rūšiavimas

- ▶ Perdirbti tinkamas pakuočių atliekas svarbu nešalinti kartu su nerūšiuotomis komunalinėmis atliekomis, nes tik taip atsiranda galimybė kuo daugiau atliekų perdirbti, sumažinti aplinkos taršą. Vartotojų ir atliekų turėtojų šiame procese vaidmuo yra svarbus, nes tik tinkamai rūšiuojant gaminių bei pakuočių atliekas, galima sulaukti teigiamų rezultatų, mažinant aplinkos taršą pakuotės bei gaminių atliekomis.
- ▶ Pakuočių atliekų gražinimo, surinkimo ir perdirbimo sistemos ir galimybės jomis naudotis. Atsikratyti prekių pakuočių atliekų galima metant surūšiuotas pakuotes į viešose vietose pastatytus specialius atliekų konteinerius (geltonas konteineris skirtas plastikui ir metalui, žalias - stiklui, mėlynas - popieriui), priduoiant atliekų supirkimo punktuose, pakartotinio naudojimo pakuotes, už kurias nustatytas piniginis užstatas, priduoiant parduotuvėse.

Popieriaus surinkimui skirtas konteineris

Mesti - laikraščius, žurnalus ir kitus spaudinius (gali būti su sąvaržėlėmis, lipnia juoste); lankstukus, vokus, skrajutes, spaudos ir rašomąjį popierių, raštinės popierių; knygas be kietų viršelių; kartonines, gofruoto kartono dėžes ir dėžutes, krepšius, lapus; kraftpopierių; pakavimo popierių. Nemesti - pergamentinio popieriaus ir jo pakaitalo; vaškuoto, parafinuoto, tepaluoto popieriaus ir kartono; popieriaus su bitumu; anglinio popieriaus ir kalkės; drėgmei ir vandeniui atsparaus impregnuoto arba kreiduto popieriaus; laminuoto popieriaus, padengto plastikumu, celofanu, folija, bitumu; blizgančio popieriaus; kortelių su magnetinėmis juostelėmis; tapetų.

Stiklo surinkimui skirtas konteineris

Mesti - butelius, stiklainius; nereikalingus stiklo indus; stiklo duženas. Stiklo tarą išplauti, popierinių etikečių pašalinti nebūtina. Nemesti - porceliano duženų; keramikos šukių; veidrodžių; elektros lempučių; dažais ar tepalais užterštos taros; ampulių, stiklinių vaistų buteliukų; armuoto stiklo bei stiklo lakštų; automobilių langų stiklų; krištolo.

Plastiko surinkimui skirtas konteineris

Mesti - bet kokią gėrimų pakuotę; plastikinę pakuotę, kurioje yra įspausti PET*, HDPE**, LDPE***, PP**** ir t. t. ženklai; plastikinius butelius (nuo limonado, vandens, alaus) prieš metant, suspausti ir užsukti kamštelį; „tetra pak“ pakuotę (išlankstyti ir suspausti); polietileno maišelius ir plėvelę; pakuotę nuo padažų, majonezo, indų ploviklio, šampūno (ją reikėtų išplauti); konservų dėžutes; skardines nuo gėrimų; aliuminio lėkštes ir kepimo skardas; metalinius dangtelius, dėžutes. Nemesti - tepalo bakelių; plastikinės, metalinės taros nuo dažų ir pavojingų cheminių valiklių; riebalais ar aliejumi užterštos pakuotės (buteliai nuo aliejaus, riebalais užteršti jogurto, margarino, grietinės indeliai); aerozolinių flakonų.

Kitos pakuočių ženklavimo reikšmės

- ▶ Detalesnę informaciją galite rasti čia - [„Kitos pakuočių ženklavimo reikšmės“](#)